

1286 (2021-2022) – Nr. 1
ingediend op 10 mei 2022 (2021-2022)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Binnenlands Bestuur,
Gelijke Kansen en Inburgering
uitgebracht door Nadia Sminate en Brecht Warnez

over de noodopvang van Oekraïense vluchtelingen

Samenstelling van de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering:

Voorzitter: Kris Van Dijck.

Vaste leden:

Maaïke De Vreese, Nadia Sminate, Annabel Tavernier, Kris Van Dijck, Paul Van Miert;

Yves Buysse, Chris Janssens, Sam Van Rooy;

Katrien Partyka, Brecht Warnez;

Tom Ongena, Bart Tommelein;

An Moerenhout, Jeremie Vaneeckhout;

Maxim Veys.

Plaatsvervangers:

Piet De Bruyn, Andries Gryffroy, Bert Maertens, Freya Perdaens, Elke Sleurs;

Adeline Blancquaert, Guy D'haeseleer, Kristof Slagmulder;

Koen Van den Heuvel, Hilâl Yalçın;

Stephanie D'Hose, Emmily Talpe;

Meyrem Almaci, Celia Groothedde;

Kurt De Loor.

Toegevoegde leden:

Lise Vandecasteele.

INHOUD

1.	Toelichting door Jeroen Windey	4
1.1.	Cijfergegevens over instroom en opvangplaatsen	4
1.2.	Crisisopvang bij particulieren thuis	5
1.3.	Leefloon.....	5
1.4.	Ondersteuning vanuit de Vlaamse Regering voor de lokale besturen...	5
1.5.	Meldpunten en infolijnen	5
1.6.	Ondersteuning vanuit het Agentschap Integratie en Inburgering	6
1.7.	Gebruik van het Russisch	7
1.8.	Sociaal netwerk van de vluchtelingen en rol van de VDAB	7
1.9.	Kostprijs van het traject.....	7
1.10.	Samenwerking met Brussel	8
1.11.	Kostprijs van de genomen initiatieven	8
1.12.	Bovenlokale regioteams	8
1.13.	Stand van zaken van de nooddorpen	8
1.14.	Impact van de tijdelijke opvang van Oekraïners op het gezinsinkomen.....	8
2.	Tussenkoms van minister Bart Somers	9
2.1.	Kostprijs van de ondersteuning van de lokale besturen	9
2.2.	Mogelijke administratieve problemen	9
2.3.	Gebruik van de middelen voor begeleiding van particulier opgevangen vluchtelingen	9
3.	Vragen en opmerkingen van de commissieleden	10
3.1.	Tussenkoms van Kris Van Dijck	10
3.2.	Tussenkoms van Nadia Sminate.....	10
3.3.	Tussenkoms van Sam Van Rooy	11
3.4.	Tussenkoms van Katrien Partyka	11
3.5.	Tussenkoms van Maxim Veys	11
4.	Antwoorden van minister Bart Somers.....	12
5.	Antwoorden van Jeroen Windey	13
6.	Replieken en aanvullende antwoorden	14
	Gebruikte afkortingen	16

De Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering hield op 19 april 2022 een gedachtewisseling over de noodopvang van Oekraïense vluchtelingen.

Aan de gedachtewisseling werd deelgenomen door:

- Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen;
- Jeroen Windey, administrateur-generaal van het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB).

1. Toelichting door Jeroen Windey

Jeroen Windey stelt zeer tevreden te zijn over de politiek-ambtelijke samenwerking in dit dossier, zowel met minister Somers als met de Vlaamse Regering. Hij zal in zijn toelichting antwoorden verschaffen op de vooraf door de N-VA en Vooruit ingediende vragen.

1.1. Cijfergegevens over instroom en opvangplaatsen

Op 18 april 2022 waren er 34.224 mensen geregistreerd onder het statuut van tijdelijk ontheemden uit Oekraïne. Daarvan hadden er 8144 (24 procent) nood aan opvang. 2547 van die mensen (32 procent) met opvangnood werden intussen in Vlaanderen opgevangen. Op 14 april 2022 waren 11.933 van de tijdelijk ontheemden ingeschreven in het Rijksregister. Daarvan waren er 7281 ingeschreven in een Vlaamse gemeente. Een belangrijke randbemerking daarbij is dat de gegevens uit het Rijksregister altijd een stuk achteroplopen. Het feit dat ruim 34.000 mensen geregistreerd zijn maar er nog maar een kleine 12.000 zijn ingeschreven in het Rijksregister, is een relatief normale gang van zaken.

Als antwoord op de vraag naar het type van publieke opvangplaatsen voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen, zegt de spreker dat de toewijzing vooralsnog via crisishuisvesting is gebeurd, waarbij men afhankelijk is van de data die daarover door de federale overheid ter beschikking worden gesteld. Wat de gegevens over de opvang in sociale woningen betreft, verwijst hij naar de minister van Wonen.

Er worden nog geen vluchtelingen toegewezen aan de zogenaamde woonunits in woondorpen die in Mechelen en Antwerpen in opbouw zijn. Men stelt vast dat het grootste deel van de vluchtelingen rechtstreeks naar de gemeenten gaat via sociale netwerken, familie, vrienden en professionele contacten, waar men dan op zoek gaat naar huisvesting.

Er waren achttienduizend opvangplaatsen vooropgesteld. Vooralsnog bestaat daarvan nog geen volledig beeld. Sinds een drietal weken werd wel de huisvestingstool gelanceerd die de gemeenten toelaat om te registreren. Momenteel zijn ongeveer tienduizend opvangplaatsen geregistreerd en dat aantal groeit stelselmatig aan. Er worden gemeentelijke coördinatoren aangeduid die instaan voor het beheer van de huisvestingsplaatsen op hun grondgebied. Intussen stelt men vast dat de gemeenten al meer dan tweeduizend plaatsen uit de huisvestingstool hebben toegewezen.

Naarmate men meer aanbod levert om aan de woningnood tegemoet te komen, zal men meer inzage kunnen geven in de types van huisvesting die worden aangeboden.

1.2. Crisisopvang bij particulieren thuis

Er werd een vraag gesteld over de mogelijke ongelijkheid tussen vluchtelingen onderling, namelijk enerzijds opvang bij particulieren thuis en anderzijds in het kader van collectieve opvang via de lokale besturen.

Het klopt dat het particuliere aanbod in eerste instantie op basis van solidariteit is gevraagd. Dat betekent dat er verschillende situaties kunnen bestaan. De Vlaamse overheid heeft een modelovereenkomst opgesteld zodat degene die opvang voorziet een huurovereenkomst kan sluiten met de vluchteling die wordt opgevangen. De Vlaamse Regering heeft een kader uitgewerkt over wat een billijke vergoeding als maandelijkse huurprijs zou kunnen zijn, waarbij het inkomen en de betaalbaarheid als uitgangspunt genomen werden.

Voor de collectieve opvang heeft de Vlaamse Regering een uitgebreid ondersteuningskader uitgewerkt. De lokale besturen ontvangen in dat kader de ondersteuning. Er bestaat een modelovereenkomst die lokale besturen kunnen gebruiken om een huurprijs te vragen.

1.3. Leefloon

Welke mogelijkheden hebben lokale besturen om in het kader van deze specifieke crisis eventuele bijkomende bepalingen of afhoudingen van het leefloon te voorzien, zeker wanneer het situaties van gratis kost en inwon van een vluchteling in een gastgezin betreft?

De spreker zegt dat het gaat om een bevoegdheid van het bijzonder comité voor de sociale dienst en van de federale overheid. Vanuit Vlaanderen wordt meegegeven dat het niet de bedoeling is dat een lokaal bestuur nog extra gaat afhouden als men bij een gastgezin verblijft, want een lokaal bestuur geeft geen geld aan de gastgezinnen. Gezinnen moeten rechtstreeks een regeling treffen met de tijdelijk ontheemden, waarvoor ze weliswaar ondersteuning kunnen krijgen via de modelovereenkomst. Ook hier moet billijkheid de leidraad zijn.

1.4. Ondersteuning vanuit de Vlaamse Regering voor de lokale besturen

Werden er vanuit Vlaanderen instrumenten/draaiboeken uitgewerkt of richtlijnen aangeduid omtrent een bepaalde basisondersteuning die door lokale besturen dient verzekerd te worden in het kader van deze crisis?

De spreker zegt dat de basisondersteuning dezelfde is in alle gemeenten. Men moet voorzien in huisvesting en Vlaanderen heeft daarvoor een sterk ondersteuningskader uitgewerkt. Wat de opvang in brede zin betreft, kan worden verwezen naar het onthaal (inburgering) en de toeleiding naar dienstverlening op het vlak van onderwijs, werk en welzijn. De ondersteuning vanuit Vlaanderen verloopt meer bepaald vanuit de agentschappen voor Integratie en Inburgering, de onderwijsdiensten, de VDAB en welzijnsactoren. De OCMW's hebben een algemene opdracht op het vlak van maatschappelijke ondersteuning.

Binnen die algemene kaders is het een goede zaak dat gemeenten op maat kunnen differentiëren in functie van de lokale context, want lokaal maatwerk is hier echt nodig.

1.5. Meldpunten en infolijnen

De meldpunten zijn operationeel, zowel voor gastgezinnen als voor vluchtelingen. Sinds einde maart zijn er twee infolijnen actief rond Oekraïne, een infolijn voor burgers die Oekraïners opvangen en vragen hebben over verblijf, opvang,

huisvesting, toegang tot onderwijs enzovoort, en een infolijn voor Oekraïners zelf die naar Vlaanderen gekomen zijn en ook vragen hebben over eerder vermelde onderwerpen of die melding willen doen van andere zaken.

De infolijnen worden beheerd door Vluchtelingenwerk Vlaanderen dat daarvoor een subsidie van de Vlaamse overheid ontvangt. De infolijnen of meldpunten worden momenteel bemand door vijf voltijdsequivalenten. Daarnaast werken vrijwilligers mee, voornamelijk Oekraïners.

Het aantal oproepen en antwoorden wordt bijgehouden. De hulplijnen lopen nu een drietal weken en er werden 350 oproepen geregistreerd. De meeste vragen gaan over huisvesting, het statuut tijdelijke bescherming, sociale rechten, vrijwilligerswerk (vraag én aanbod) en praktische vragen (vervoer, tolken, terugkeer, materiële vragen).

De door Vluchtelingenwerk Vlaanderen uitgebate hulplijnen worden bekendgemaakt via de VVSG, de agentschappen voor Integratie en Inburgering en relevante middenveldpartners. Vluchtelingenwerk Vlaanderen maakt de infolijnen zelf ook kenbaar via sociale media, website, nieuwsbrieven, mailings enzovoort.

Bij de dienstverlening kan de moedertaal of een contacttaal (Engels, Russisch enzovoort) gehanteerd worden. De hulpvrager geeft zelf aan welke taal hij kan/wil hanteren.

1.6. Ondersteuning vanuit het Agentschap Integratie en Inburgering

Het AgII heeft al verschillende keren de infosessie 'Welkom in Vlaanderen' georganiseerd. Sinds maandag 28 maart worden online infosessies georganiseerd voor Oekraïners die in Vlaanderen verblijven. In totaal hebben er al zeven plaatsgevonden. Daarmee werden 1300 Oekraïners bereikt. Tot einde mei zullen er nog achtien sessies georganiseerd worden.

Tijdens de infosessies krijgen de Oekraïners in hun eigen taal essentiële informatie over hun verblijf in Vlaanderen. De infosessies worden modulair aangeboden. De agentschappen werken de infosessies de komende weken inhoudelijk verder uit op basis van de onderwijsdoelen voor maatschappelijke oriëntatie en (nieuwe) vragen van Oekraïners, lokale besturen en partnerorganisaties.

Het AgII biedt op verschillende manieren ondersteuning aan de lokale besturen: het ter beschikking stellen van meertalige informatie via de brochure Welkom in Vlaanderen, het ter beschikking stellen van de CIT-app en het opmaken van pictogrammen ter ondersteuning van de communicatie. Het agentschap ontsluit verder informatie over het verblijfsstatuut en de rechtspositie van de vluchtelingen, gericht op lokale besturen en andere Vlaamse diensten. Het zet verbindingsofficieren in die lokale besturen ondersteunen bij het bewaken van de sociale samenhang in de gemeente. Er worden ook extra sociaal tolken en tijdelijke crisistolken ter beschikking gesteld.

Daarnaast neemt het AgII ook proactief contact op met de lokale besturen om zicht te krijgen op de concrete noden zodat de ondersteuning daar verder op kan worden afgestemd. Een aantal zaken is al in ontwikkeling: een handreiking voor lokale besturen in verband met het gebruik van tolken en vertaalapps, het inzetten op vrije tijd voor kinderen (met het oog op de zomervakantie) en de infofiche 'Traject van de Oekraïense nieuwkomer'.

Het AgII organiseerde eveneens een sessie rond mentaal welzijn voor gastgezinnen, met aandacht voor het mentaal welzijn van de vluchtelingen maar ook voor henzelf. Aan die sessies voor gastgezinnen namen in totaal 231 mensen deel. De

opnames werden ondertussen nog 206 keer bekeken. Daarnaast wordt er op 25 april een infosessie over mentaal welzijn van vluchtelingen voorzien voor andere vrijwilligers.

Er werd in deze crisis voor geopteerd om het sociaal tolken te centraliseren bij het AgII, gelet op het specifieke karakter en de taalvereisten van deze crisis. 41 crisistolken zijn ondertussen opgeleid en er worden nog bijkomende trainingen gepland in mei. Er zijn momenteel acht nieuwe professionele tolken Oekraïens actief en 61 gecertificeerde tolken Russisch. Er is een versneld certificeringstraject Oekraïens gestart op 4 april en de tolken zullen inzetbaar zijn vanaf 10 mei. Vandaag is er voldoende aanbod voor de vraag die het agentschap krijgt maar een en ander wordt voortdurend gemonitord zodat bijkomende maatregelen kunnen worden genomen als het aanbod onvoldoende zou blijken te zijn.

1.7. Gebruik van het Russisch

Er worden tolken Russisch ingezet want Russisch is voor een deel van de Oekraïners de moedertaal. In de zwaar getroffen stad Marioepol spreekt bijvoorbeeld 90 procent van de inwoners Russisch als eerste taal. Inzake taalgebruik is het belangrijk te kijken naar de wens van de betrokken klant in kwestie.

De CIT-applicatie voor de coronacrisis werd omgebouwd naar een applicatie in functie van de vluchtelingenstroom (met informatie voor de vluchtelingen zelf). Op tien dagen tijd werd de app 1407 keer gedownload. De aanpassingen aan de CIT-app voor de Oekraïne-crisis hebben acht mandagen gekost. Hiervan heeft het AgII vier dagen betaald en de technische partner Apvine NV heeft vier dagen voor eigen rekening genomen als bijdrage voor Oekraïne. De recurrente jaarkosten van de app komen op 48.000 euro. De ontwikkelingskosten in 2021 voor corona kwamen op 105.000 euro.

1.8. Sociaal netwerk van de vluchtelingen en rol van de VDAB

Een goed sociaal netwerk vormt de sleutel tot een geslaagd integratieproces. Het voluntarisme van gewone burgers zal misschien doorslaggevend zijn om van de opvang en integratie van de vele tienduizenden Oekraïense vluchtelingen een succes te maken. Om deze burgerinitiatieven te coördineren en te ondersteunen heeft minister Somers een subsidie toegekend aan Vluchtelingenwerk Vlaanderen. Daarmee worden vijf regionale steunpunten opgezet. Daarnaast zullen de proeftuinen met betrekking tot de vierde pijler in het kader van het inburgeringstraject worden verlengd en opengesteld voor Oekraïense vluchtelingen.

De agentschappen bevragen de motivatie en bereidheid om (op korte termijn) aan het werk te gaan. Mogelijke belemmerende factoren zoals huisvesting, mentaal en fysiek welzijn, financiële situatie en zorglast, worden in kaart gebracht. Personen die (op korte termijn) willen werken, worden in samenwerking met de VDAB toegeleid naar de werkwinkels.

Het aantal contacturen is afhankelijk van het profiel van de cursist. Dat hangt onder meer samen met de digitale vaardigheden, de mogelijkheid tot zelfregulerend leren en het aantal modules dat men heeft bijgewoond.

1.9. Kostprijs van het traject

Er werd gevraagd of er een eventuele billijke bijdrage komt voor de deelname aan die cursus light.

De spreker antwoordt dat er momenteel nog geen sprake is van een betalend inburgeringstraject. Verder zijn Oekraïners niet verplicht een inburgeringstraject te

volgen, maar kunnen ze het aangepaste traject wel vrijwillig volgen. Het algemene uitgangspunt is dat voor de Oekraïense vluchtelingen dezelfde regels worden toegepast als voor de andere vrijwillige inburgeraars.

1.10. Samenwerking met Brussel

Ook in Brussel is er door het gewest een taskforce opgericht waarbinnen afspraken gemaakt worden over opvang, begeleiding enzovoort. Men is in gesprek met de Brusselse diensten om een en ander te operationaliseren. Vanuit het AgII zullen ook in Brussel de komende maand infosessies voor Oekraïense vluchtelingen en ontheemden worden georganiseerd, naar analogie met de 'Welkom in Vlaanderen'-sessies van het AgII. Hieraan voorafgaand lopen er gesprekken met de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franstalige inburgeringscentra om het aanbod aan Oekraïners op elkaar af te stemmen.

1.11. Kostprijs van de genomen initiatieven

Jeroen Windey zegt dat er intussen voor ruim 9 miljoen euro aan maatregelen is genomen. Voor wat betreft het onderdeel Samenleven zijn voorlopig volgende uitgaven voorzien: ondersteuning van vrijwilligersinitiatieven van Vluchtelingenwerk Vlaanderen (390.000 euro); hulplijnen via Vluchtelingenwerk Vlaanderen (400.000 euro); versterking tolken en vertalen via het AgII (949.114 euro); versterking juridische dienstverlening via het AgII (125.000 euro); voortrajecten inburgering (voor ongeveer 10.000 vluchtelingen) via het AgII (7.266.736 euro).

1.12. Bovenlokale regioteams

Het centraal ondersteuningsteam werd opgestart in de week van 11 april en telt momenteel twee voltijdse equivalenten. Op korte termijn zal dit worden uitgebreid naar vijf vte's. Samen met de VVSG en de gouverneurs wordt bekeken hoe men zich het best organiseert. Er zullen om te beginnen vijf regioteams worden opgestart, één per provincie. In functie van de noden kan dit worden opgeschaald. Elk regioteam zal bestaan uit vier vte's.

1.13. Stand van zaken van de nooddorpen

De samenwerking met Antwerpen en Mechelen verloopt vraaggestuurd vanuit die steden. Men biedt bijvoorbeeld ondersteuning bij onderhandelingen. De stad Mechelen heeft hier al van gebruikgemaakt. Er werd onder meer samengewerkt rond de uitwerking van een draaiboek, waarbij de betrokken steden input hebben geleverd.

De Vlaamse overheid stelt het kader voor de nooddorpen op en beslist waar er eventueel (bijkomende) nooddorpen kunnen komen. Daarnaast financiert Vlaanderen de nooddorpen. De lokale besturen staan in voor de infrastructuur en uitbating van de nooddorpen, althans wat de regie betreft aangezien ze taken uit handen kunnen geven aan andere partners, zoals het Rode Kruis.

Vlaanderen heeft momenteel nog geen woonunits aangekocht aangezien die vraag nog niet is gekomen vanuit de gemeenten of de Vlaamse Regering.

1.14. Impact van de tijdelijke opvang van Oekraïners op het gezinsinkomen

Het is niet de bedoeling dat de ondersteuning fiscaal wordt meegerekend of dat er effecten zijn op het krijgen van mogelijke Vlaamse subsidies zoals energiepremies. Elke minister moet dit voor zijn/haar eigen domeinen monitoren. En indien er toch een kans bestaat op een effect, moet alles eraan worden gedaan om dit tegen te

houden. Het is niet de bedoeling dat mensen worden afgestraft voor het engagement dat ze tijdens deze humanitaire crisis tonen.

2. Tussenkomst van minister Bart Somers

Minister *Bart Somers* looft de werking van de administratie die zich op korte tijd goed heeft georganiseerd voor een succesvolle opvang van de Oekraïense vluchtelingen. De Vlaamse administratie heeft snel gereageerd via een adequate financiering, informatiedoorstroming via het crisiscentrum, webinars, tolken enzovoort. In dit dossier is ook bewezen dat men in staat is de verkokering binnen de administratie te doorbreken. Alle administraties hebben in moeilijke omstandigheden goed samengewerkt.

De minister stelt verder vast dat de lokale besturen zich nog maar eens van hun beste kant laten zien. De ene crisis is nog niet gedaan en ze staan al klaar om de volgende aan te pakken. Men is er op korte tijd in geslaagd zich te organiseren en administraties en gewone burgers te mobiliseren.

2.1. Kostprijs van de ondersteuning van de lokale besturen

De minister bevestigt dat men voor het onderdeel Samenleven voorlopig voor ruim 9 miljoen euro aan uitgaven heeft voorzien. Voor de steden en gemeenten die opvangplaatsen realiseren, is er een ondersteuningspakket voorzien, onderverdeeld in drie categorieën. Gemiddeld is er een ondersteuning van 400 euro per slaapplek maar de nooddorpen zullen een ander systeem hebben. Op dit ogenblik wordt 47 miljoen euro gebudgetteerd voor de slaapplekken voor categorie 1 en 2, rekening houdend met dertigduizend plaatsen, en 12,6 miljoen euro voor de twee nooddorpen. In totaal gaat het dus om ongeveer 60 miljoen euro ter ondersteuning van de lokale besturen voor de door hen gemaakte kosten en uitgaven.

2.2. Mogelijke administratieve problemen

In sommige steden zou er worden geklaagd over een trager administratief verloop. De minister heeft vandaag echter enkel weet van problemen in Antwerpen omdat burgemeester De Wever dit zelf heeft aangegeven. Vanuit andere lokale besturen zijn er geen signalen in die zin binnengekomen.

De problemen concentreren zich in de zuivere administratieve processen. Het gaat hier over de registratie in het Rijksregister, het afleveren van een bijlage 15, de administratie voor het leefloon enzovoort. Dat betreft federale regelgeving. Bart De Wever heeft zelf verklaard dat hij bezig is om extra capaciteit aan te boren. De minister heeft er dus alle vertrouwen in dat dit goedkomt.

2.3. Gebruik van de middelen voor begeleiding van particulier opgevangen vluchtelingen

Hoe gebruiken de lokale besturen de middelen voor begeleiding van vluchtelingen die particulier worden opgevangen?

De minister zegt dat de begeleiding en dienstverlening die de gemeenten hiermee kunnen ontwikkelen, zeer ruim kan gaan. Het gaat om: algemene coördinatie en regie van de opvangcrisis op gemeentelijk niveau; administratieve en financiële opvolging van de aangeboden plaatsen op het grondgebied van de gemeente; informatiedoorstroming naar en contacten met de centrale overheden, onder andere in functie van het doorgeven van beschikbare plaatsen en de financiering; het opvangaanbod vergroten en bestendigen; contacten leggen met particuliere aanbieders van opvangplaatsen; controles verrichten op de kwaliteit van particuliere opvangplaatsen; voorzien in de logistieke en technische uitbouw van eigen

collectieve opvanglocaties; verlenen van bijkomende maatschappelijke hulp en sociale voordelen boven op het leefloon; verhoging van de dienstverlening die door de gemeente gesubsidieerd wordt; zorgen voor personele ondersteuning in functie van de uitbating van de collectieve opvanglocaties enzovoort.

Het is nog iets te vroeg om al een omvattend antwoord te geven maar op basis van bovengenoemde voorbeelden heeft men toch een idee op welke wijze er in de lokale besturen wordt gemobiliseerd. Ze zijn nu volop bezig met het uitwerken van processen rond de opvang van tijdelijk ontheemden uit Oekraïne en het creëren van opvangplaatsen op hun grondgebied. In een volgende fase kan het interessant zijn om goede voorbeelden te belichten zodat andere lokale besturen geïnspireerd kunnen worden.

3. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

3.1. Tussenkost van Kris Van Dijck

Namens de commissie dankt *Kris Van Dijck* op zijn beurt de mensen van ABB voor de snelheid waarmee er uitvoerige antwoorden zijn gekomen op de vele vragen vanuit de commissie. Vanuit zijn lokaal mandaat merkt hij op dat het belangrijk is om de lokale besturen steeds goed te informeren. Dat is momenteel het geval maar die koers moet zeker worden aangehouden.

Hoeveel bedden zijn er momenteel door de gemeenten in de housingtool aangemeld?

3.2. Tussenkost van Nadia Sminate

Nadia Sminate dankt het agentschap voor het snelle antwoord dat er op de vele vragen vanuit de N-VA-fractie is gekomen. Naast die antwoorden zijn er een aantal politieke beschouwingen te maken. De spreker gaat eerst in op de vergoeding die kan worden gevraagd voor de opvang door particulieren. Het is in feite aan het gastgezin zelf om het gesprek over de vergoeding te openen met de mensen die ze opvangen. Dat is geen evidente zaak. De opvanggezinnen stellen hun hart en hun huis volledig vrijwillig ter beschikking. In de gemeente van de spreker is er geen enkel gastgezin dat een vergoeding vraagt of het gesprek daarover is aangegaan, hoewel het een zware financiële belasting is voor het betrokken gezin, zeker als die opvang lang blijft duren. Op die manier ontstaat er een ongelijkheid tussen enerzijds de opvang in gastgezinnen die al dan niet een vergoeding vragen, en anderzijds tussen de individuele opvang en de collectieve opvang. In die collectieve opvang wordt wel een deel van het leefloon afgehouden. Men krijgt dus veel verschillende situaties en verschillen in bijdragen vanwege de vluchtelingen. Hoe ziet de minister dat? Bestaat de mogelijkheid om bij opvang in gastgezinnen een deel van het leefloon af te houden? Op die manier zou men voor minder ongelijkheid kunnen zorgen.

De lokale ondersteuning verschilt sterk van gemeente tot gemeente. In sommige gemeenten kunnen vluchtelingen van een breed palet aan ondersteuning genieten, tot en met persoonlijke begeleiding. In andere gemeenten is dat niet het geval. Jeroen Windey sprak van een basisvoorziening die in elke gemeente verplicht zou zijn. Uiteraard speelt ook de lokale autonomie en de vraag is niet om een bijzonder strikt kader voor alle gemeenten op te leggen, maar toch lijkt het een goed idee om een soort draaiboek te ontwikkelen met de verschillende mogelijkheden voor lokale besturen. Dat moet toelaten de verschillen tussen de gemeenten kleiner te maken.

Er zijn vijf vte's actief in het kader van de hulplijnen en er worden honderd oproepen per week geregistreerd. Werken de hulpverleners ook rond andere proble-

matieken? Want anders zou het gaan om een dure kostprijs in verhouding tot het aantal oproepen.

Zijn de inburgeringspakketten light gratis omdat de gewone cursussen op dit moment ook nog gratis zijn? Als de gewone cursussen betalend worden, zal dat dan ook het geval zijn voor de pakketten light? Of blijven die laatste altijd gratis?

3.3. Tussenkost van Sam Van Rooy

Sam Van Rooy vermoedt dat de pakketten light inderdaad gratis zijn. Waarom is dat het geval? De Oekraïense vluchtelingen krijgen immers een leefloon. Gratis bestaat niet, iemand zal uiteindelijk moeten betalen.

Wordt de beslissing over de organisatie van een nooddorp volledig autonoom door een lokaal bestuur genomen? Wat zal er gebeuren met die nooddorpen wanneer die, na het beëindigen van de oorlog, niet meer nodig zijn voor de Oekraïners? Kunnen die woonunits een andere (tijdelijke) invulling krijgen, bijvoorbeeld voor daklozen of mensen die hun rekeningen niet meer kunnen betalen of op een wachtlijst voor een sociale woning staan?

De Vlaamse Regering wil tegen half juni dertigduizend opvangplaatsen creëren. Ligt men op koers om dat doel te halen?

3.4. Tussenkost van Katrien Partyka

Katrien Partyka sluit zich aan bij de bedenkingen van Nadia Sminate dat er grote ongelijkheid dreigt. Ze beseft wel dat het leefloon een federale bevoegdheid is. Kan men gestandaardiseerde richtlijnen uitvaardigen voor de lokale besturen? Want nu moet ieder bestuur apart bekijken hoe het met de problematiek omgaat, met als gevolg dat ieder bestuur er een andere invulling aan geeft en er mogelijk een opbod tussen de besturen dreigt.

Iedere crisis biedt leerkansen en dat is ook hier het geval. Er biedt zich een opportuniteit aan waarbij ieder bestuur binnen de eigen bevoegdheden flexibel te werk moet gaan. Het leert ook dat er tussen de verschillende Vlaamse agentschappen veel efficiënter moet kunnen worden samengewerkt vanuit het standpunt van de burger. Een en ander moet efficiënter en meer digitaal kunnen verlopen.

De spreker sluit zich nog aan bij de vragen over de evolutie van de housingtool en van het aantal vluchtelingen dat zich bij Fedasil aanmeldt. Ze merkt nog op dat er blijkbaar een nooddecreet nodig is in verband met de inrichting van de cursussen Nederlands. Het zou jammer zijn dat er moet worden gewacht met het geven van lessen Nederlands.

3.5. Tussenkost van Maxim Veys

Maxim Veys merkt op dat de gemeenten hebben getoond dat ze sterk kunnen besturen. Men moet erover waken dat de verdere opvang ook goed verloopt. De spreker vraagt naar de uitvoering van de afgesproken verdeelsleutel van 60 procent voor Vlaanderen in het kader van de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Is de instroom minder dan men aanvankelijk had gedacht?

Waren de beloofde achttienduizend opvangplekken op 1 april al dan niet voorzien? Hoeveel daarvan zijn particuliere opvangplaatsen? Ligt men op koers om dertigduizend opvangplaatsen tegen 15 juni aan te bieden? Hoeveel zijn er vandaag operationeel? Hoeveel locaties zijn er voor mogelijke nooddorpen? Tegen wanneer kunnen die operationeel zijn? Hoe staat de minister tegenover de mogelijkheid om

onderwijs te verstrekken in de nooddorpen? Bestaat er hierover al meer duidelijkheid?

De mobiele woonunits zijn momenteel nog niet aangekocht. Zal de taskforce die zelf aankopen indien nodig? Gebeurt dat via een raamcontract? Hoe snel kan de levering gebeuren?

Het was de ambitie om naar vijf regioteams te gaan. Nu is er sprake van een centraal team. Tegen wanneer mogen de vijf regioteams worden verwacht? Wat zijn de doelstellingen?

De spreker pleit voor een actieve toeleiding van de vluchtelingen naar het reguliere circuit. Alle fracties waren het erover eens dat een puur particuliere opvang niet de beste oplossing is. Kunnen de vluchtelingen bij aankomst actief worden toegeleid naar de beschikbare collectieve opvangplekken? Hoe zal de minister daarvoor zorgen?

4. Antwoorden van minister Bart Somers

Minister *Bart Somers* is zich bewust van de moeilijke situatie waarin gastgezinnen zitten om het gesprek op gang te brengen met de opgevangen vluchteling(en) over de eventuele vergoeding. Sommige mensen willen misschien geen vergoeding maar kunnen de opvang financieel niet meer aan. Het is een delicaat gegeven om ter sprake te brengen. Ook mag men niet blind zijn voor het feit dat niet elke particuliere opvang dezelfde is. Verder worden tal van mensen opgevangen door vrienden of landgenoten. Mogelijk ontvangen ze een leefloon maar moeten ze niets betalen voor hun huisvesting. Een volledig gelijke behandeling van alle gevallen zal dus niet eenvoudig zijn.

Lokale besturen kunnen wel een rol spelen in het faciliteren van zulke gesprekken tussen opvanggezin en vluchteling. In Mechelen bijvoorbeeld wordt de huurovereenkomst meegegeven op het ogenblik dat de particuliere opvangplaatsen worden ingevuld. Men maakt dan aan de beide partijen duidelijk dat er een overeenkomst wordt afgesloten. Het is immers zo dat die mensen een leefloon ontvangen. Er bestaan richtinggevende tarieven van wat men kan vragen. Mensen hebben dan nog altijd de vrijheid om te zeggen dat ze geen vergoeding wensen. Het is alleszins zinvol om na te denken over de manier waarop de lokale besturen kunnen worden begeleid en aangemoedigd om dat gesprek ten gronde te voeren.

De minister merkt op dat de particuliere opvangplekken minstens voor drie maanden beschikbaar moeten zijn. Dat is de basis waarop de lokale besturen worden gefinancierd. Met de taskforce zal worden bekeken of er nog in extra begeleiding kan worden voorzien.

Er werd opgemerkt dat de ondersteuning door de gemeenten sterk uit elkaar kan lopen. Dit valt echter onder de lokale autonomie. Het verschillende aanbod van gemeenten geldt ook voor Vlaamse burgers. Er zijn gemeenten die een veel kleiner aanbod hebben voor de eigen burgers dan andere gemeenten. Ook de kostprijs van voorzieningen kan verschillen van gemeente tot gemeente. De minister zou dit niet proberen te stroomlijnen. Sommige gemeenten hebben nu eenmaal een grotere draagkracht. Soms heeft het ook te maken met het feit of er al dan niet vrijwilligersinitiatieven in de gemeente bestaan. Die nemen zaken op zich zonder dat ze daar het lokale bestuur bij betrekken. Ook dat maakt een verschil in het aanbod en de kwaliteit van de opvang.

Inburgeringstrajecten worden vanaf het najaar 2022 betalend. Op dat ogenblik zullen ook de pakketten licht, weliswaar proportioneel, betalend worden.

Het nooddorp in Mechelen bestaat uit gehuurde wooncontainers. Eens de huur is afgelopen worden die terug meegenomen door de eigenaar. Het is de minister van Wonen die actief zoekt naar structurele oplossingen. Nadien kunnen de woningen mogelijk 'gerecycleerd' worden voor andere mensen. Men moet wel voor ogen houden dat de betrokken woningen niet aan de Vlaamse woningkwaliteitsnormen voldoen. Men heeft intussen een decreet goedgekeurd om tijdelijk de situatie aan te pakken waarbij de woningkwaliteitsnormen werden verlaagd. Maar eens de crisissituatie voorbij is, is het de bedoeling om terug te keren naar de vroegere woningkwaliteitsnormen. Het gaat nu om woningen die daar niet aan voldoen, niet omdat ze gevaarlijk of ongezond zijn, maar omdat ze te klein zijn, te weinig licht hebben of niet goed genoeg geïsoleerd zijn.

Op de vraag over het aanbieden van onderwijs in de nooddorpen antwoordt de minister dat de omvang van de nooddorpen zo is uitgewerkt dat inpasbaarheid in de samenleving mogelijk blijft. In Mechelen bijvoorbeeld zullen de kinderen uit de nooddorpen, met begeleiding, naar het gewone onderwijs kunnen gaan. Die kinderen zullen dus geen geïsoleerd bestaan leiden. Allicht zal in Antwerpen een gelijkaardig systeem worden ontwikkeld. De andere mogelijkheid wil de minister evenwel niet uitsluiten, bijvoorbeeld als er in een nooddorp twintig kindjes van dezelfde leeftijd wonen. Men moet pragmatisch benaderen wat het beste werkt en wat het best is voor het welzijn van de betrokken kinderen.

5. Antwoorden van Jeroen Windey

Jeroen Windey zegt dat er momenteel reeds meer dan 34.000 attesten voor tijdelijk ontheemden zijn uitgereikt. Dagelijks gaat het om 400 à 500 attesten. Opgeteld komt men tegen eind april boven de 40.000 uit. De vraag is natuurlijk hoe de oorlog evolueert. Een aantal mensen keert al terug naar Oekraïne, maar dat is nog niet van die orde dat de vluchtelingenstroom gekeerd is. Veel hangt ook af van de humanitaire situatie in de landen die aan Oekraïne grenzen. Als de druk daar te groot wordt, kan men vluchtelingen beginnen door te sturen. Het is dus moeilijk om in te schatten hoe de evolutie bij ons zal zijn.

De opvangnood wordt gedetecteerd bij de screening. Er worden vandaag vrij weinig attesten van tijdelijke ontheemding uitgereikt. Het gaat om ongeveer 22 à 23 procent. Om en bij 80 procent van de Oekraïners vestigt zichzelf op het Belgische grondgebied. De 20 procent opvangnood is dan ook geen goede indicator van de reële aanwezigheid van Oekraïense vluchtelingen op het grondgebied. 11.000 van de registraties in het Rijksregister gebeuren in Vlaamse gemeenten. Daarmee komt men heel dicht in de buurt van het opvangstrefcijfer van 60 procent. Men zal dit in samenwerking met de federale diensten goed moeten blijven monitoren. Op zich is het wel een goede zaak dat de opvangnood vandaag een beetje kleiner is.

In het begin van de crisis was er een aanpak van crisishuisvesting met een federale housingtool op basis van de actie #plekvrij. In die toepassing zitten vandaag nog 23.659 plaatsen, waarvan er 11.578 plaatsen in Vlaanderen gelegen zijn. Het gaat dus om tijdelijke crisishuisvesting die zich voor 90 procent bij particulieren situeert. Daarnaast heeft de Vlaamse Regering zich gefocust op duurzame huisvesting, waarbij men uitgaat van een duur van minimaal drie maanden maar bij voorkeur langer. Op die manier wil men de druk op de woningmarkt zo veel mogelijk ontlasten.

Wat de Vlaamse huisvestingstool betreft, zijn er vandaag bij de duurzame plekken 9854 plaatsen geregistreerd. Die registratie gebeurt in hoofdzaak door de lokale besturen maar kan ook door andere actoren gedaan worden. Daarvan zijn er vandaag 2119 plaatsen toegekend, waarbij gemeenten in de toepassing dus aangeven dat er al vluchtelingen gehuisvest zijn. Er blijven nog 8287 plaatsen beschikbaar

maar dit verandert dagelijks aangezien de gemeenten nog maar enkele weken met de tool aan de slag kunnen.

Zit men op schema om het beoogde aantal plaatsen te realiseren? De spreker meent dat de vooropgestelde achttienduizend plaatsen einde maart beschikbaar waren. Hij baseert zich daarvoor op een bevraging van de gouverneurs bij de burgemeesters. De komende weken zal worden bekeken of er eventueel nog drempels zijn bij de lokale besturen. Tegelijk ziet men wel dat de gemeenten beginnen te registreren. Zij zijn ook de beheerder van de toepassing zodat ze zelf kunnen aangeven waar ze extra vluchtelingen kunnen opvangen.

Voor de hulplijnen is een budgettering voor vijf vte's vooropgesteld, waarbij rekening wordt gehouden met dertienduizend oproepen per jaar die behandeld zouden moeten worden. Dit moet goed worden gemonitord om achteraf dan te kunnen bekijken welke effectieve kosten er gemaakt werden.

De regioteams zijn in werving. Net voor de paasvakantie was er hierover een beslissing van de Vlaamse Regering, maar dat blijkt geen goede periode te zijn voor aanwervingen. Er zijn wel al een aantal mensen aan boord en men brengt dit verder onder de aandacht, waarbij men ook de Vlaamse ambtenaren probeert te stimuleren om zich kandidaat te stellen. De keuze om met een team per provincie te werken heeft te maken met het feit dat men kiest voor een stapsgewijze uitbouw. In functie van de noden op het terrein kan men altijd opschalen.

Minister *Bart Somers* vult aan dat de mensen van de hulplijnen per prestatie worden betaald. Hij zegt ook dat men ervoor moet opletten geen grote capaciteit uit te bouwen die men misschien niet nodig heeft. Men zal daarom goed bekijken hoe de zaken verder evolueren. Het is de bedoeling om op een verantwoordelijke manier om te gaan met de Vlaamse belastingmiddelen.

Tot slot merkt hij op dat niet elke particuliere opvangplaats op termijn een problematische plaats is. Zo zijn er mensen die hun tweede verblijf ter beschikking stellen. Daarrond zullen weinig spanningen ontstaan, wat wel het geval kan zijn wanneer men mensen in de eigen woning opneemt. Natuurlijk is de publieke opvang wel de meest duurzame die op termijn het minste intermenselijke spanningen met zich meebrengt.

6. Replieken en aanvullende antwoorden

Maxim Veys vraagt waar er eventueel nooddorpen zullen komen. Zijn er al locaties vastgelegd?

Minister *Bart Somers* antwoordt dat er een dertigtal plaatsen werden aangeboden maar die zijn nog niet allemaal gescreend. Er zullen zeker genoeg plaatsen zijn.

Maxim Veys meent dat men niet kan aantonen dat de achttienduizend plaatsen tegen einde maart effectief gerealiseerd waren. Er zijn enkel de belrondes van de provinciegouverneurs om zich op te baseren.

De minister zegt dat het streefdoel op basis van de beschikbare informatie wel degelijk werd gehaald. Men zit er zelfs gevoelig boven als men ook de particuliere opvangplaatsen meetelt. Men had verwacht dat er tegen einde maart al achttien-duizend opvangplaatsen nodig zouden zijn en men beschikte daarover. Veel van die plaatsen zijn vandaag nog beschikbaar. Als de opvangnood lang duurt, ontstaat er druk op een belangrijk deel van de particuliere opvangplaatsen. Dan moeten er mensen worden geherhuisvest. Sommige Oekraïners zijn vandaag ook al aan het werk en verwerven een inkomen. Als de oorlog lang duurt, zullen ze misschien zelf huisvesting gaan zoeken. Dergelijke ontwikkelingen kan men niet tegenhouden. Men moet de situatie dan ook goed blijven monitoren. De taskforce zal wellicht nog veel werk hebben.

Kris VAN DIJCK,
voorzitter

Nadia SMINATE
Brecht WARNEZ,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

ABB	Agentschap Binnenlands Bestuur
AgII	Agentschap Integratie en Inburgering
CIT	Crisis Information Translated
Fedasil	Federaal Agentschap voor de Opvang van Asielzoekers
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
vte	voltijdsequivalent/voltijdequivalent
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten